SKATTENYTT

Officiellt organ för Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund

Nr 5/1960 **Årg. 10**

DISTRIBUTÖR AV
MEDDELANDEN FRÅN RIKSSKATTENÄMNDEN

Angående skattelättnader för nyemissioner samt aktiebolags och ekonomiska föreningars skattskyldighet för utdelningar

Av assessor Carl Olov Sandström

Enligt nu gällande regler beskattas aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster två gånger, nämligen dels hos bolagen och föreningarna och dels hos delägarna, när vinstmedlen delas ut till dessa. Bolagen och föreningarna får vid taxeringen inte göra avdrag för de belopp som utdelas. Viss avdragsrätt tillkommer dock de kooperativa föreningarna. Vidare gäller att vid beskattningen någon skillnad inte göres mellan fonderad och utdelad vinst. Skatt utgår nämligen, vare sig fråga är om statlig eller kommunal inkomstskatt, på hela vinsten efter samma procentsats.

De angivna principerna för bolagsbeskattningen har, såsom framgått av dagspressen, varit föremål för omprövning i en promemoria som nyligen avlämnats till finansministern av 1960 års bolagsskattesakkunniga. De sakkunniga har varit byråchefen Ivan Eckersten, ordförande, lagbyråchefen Sture Lundell samt taxeringsintendenten Ernst Annell.

Utredningsdirektiven.

I direktiven för utredningen framhöll finansministern, att man under senare år i utlandet, bl a i Tyskland, differentierat den statliga bolagsskatten på så sätt att utdelad vinst beskattas lägre än fonderad. Genom en lägre beskattning av utdelad vinst har man bl a avsett att underlätta bolagens kapitalanskaffning genom nyemissioner. Finansministern erinrade om att även i vårt land i den allmänna diskussionen framförts förslag om ändrade regler för bolagsbeskattningen i sådant

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

syfte. Enligt finansministern syntes de förslag som sålunda framkommit vara värda att prövas närmare. Finansministern tillade att, då de antydda förslagen framförts i den allmänna diskussionen, man även riktat uppmärksamheten på den frikallelse från skattskyldighet, som för närvarande gäller för bolag och föreningar i fråga om uppburna utdelningar. Utredningen borde därför omfatta även detta spörsmål. En översyn av reglerna i ämnet syntes bl a motiverad med hänsyn till att frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar synes ha bidragit till att bolag och föreningar i stor utsträckning placerat överskottsmedel i börsnoterade aktier.

Avdrag för utdelningar å nyemissioner.

De sakkunnigas förslag innebär i huvudsak följande.

De sakkunniga framhåller, att de svenska bolagen hittills i förhållandevis ringa omfattning finansierat sin verksamhet genom nyemissioner. Detta beror på flera orsaker. Den främsta orsaken kan antagas vara att vinstutvecklingen hos bolagen tillsammans med liberala avskrivnings- och värderingsregler vid inkomsttaxeringen och möjligheter till skattefria avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser samt till investeringsfonder underlättat en självfinansiering av företagen. Något behov av att anskaffa kapital utifrån genom nyemissioner har inte förelegat hos flertalet större företag. Om bolagen verkligen haft behov av kapitaltillskott, har de oftast föredragit att skaffa sig detta genom lån. Orsaken härtill torde till inte oväsentlig del ha varit att en kapitalanskaffning genom nyemission på grund av den dubbelbeskattning som träffar vinstutdelningar ställt sig väsentligt dyrare än låneformen. Ränta å lån är avdragsgill vid beskattningen medan däremot utdelning å aktiekapital inte är avdragsgill. Kostnaden för nyemitterat kapital utgöres därför, förutom av utdelningsbeloppet, av den skatt som måste erläggas å de vinstmedel, som kräves för utdelningen. Är utdelningen 6 % blir kostnaden således 12 %, om man beräknar den sammanlagda bolagsskatten till 50 % av inkomsten.

Om således bolagens möjligheter till självfinansiering hittills varit mycket goda, kommer de emellertid i fortsättningen — tillägger de sakkunniga — att i viss mån försämras genom den skärpning i lagervärderingsreglerna, som är avsedd att träda i kraft med 1961 års taxering, och genom den begränsning av möjligheterna att avsätta till pensionsstiftelser, som blir en följd av den allmänna tilläggspensioneringen. I detta nya läge kan det antagas att större behov kommer att föreligga för bolagen att anskaffa kapital utifrån. Möjligheterna att få upptaga lån å kapitalmarknaden är emellertid för närvarande starkt beskurna. Man kan förutsätta att — om man inför en lindring av dubbelbeskattningen i vad gäller avkastningen å nyemitterat aktiekapital — kapitalanskaffningen hos bolagen kommer, i större utsträckning än eljest skulle bli fallet, att ske genom nyemissioner. Även från det allmännas synpunkt kan en sådan inriktning av kapitalanskaffningen vara önskvärd, framhåller de sakkunniga.

I syfte att underlätta för bolagen att göra nyemissioner föreslår de sakkunniga rätt till avdrag för utdelning å sådana aktier, för vilka inbetalning sker under åren 1960—1965 i samband med ett bolags bildande eller vid ökning av

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

dess aktiekapital. Avdrag medgives vid taxeringen till såväl statlig som kommunal inkomstskatt och får åtnjutas första gången vid 1962 års taxering.

Rätten till avdrag föreslås tidsbegränsad också på det sättet att avdrag får åtnjutas vid taxeringen t o m femte taxeringsåret efter det, då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, d v s under sammanlagt högst sex år. Avdrag får ske sista gången vid 1972 års taxering.

Den föreslagna lagstiftningen om avdragsrätt för utdelningar av angivet slag har alltså enligt de sakkunnigas mening ansetts böra ges blott tillfällig karaktär. Därigenom blir det möjligt att efter viss tid ompröva bestämmelserna i ljuset av vunna erfarenheter och under hänsynstagande till då rådande ekonomiska läge.

Avdraget föreslås begränsat till fyra procent av det vid beskattningsårets utgång för de nya aktierna inbetalade kapitalet, oavsett om vad som erhållits för aktierna lagts till aktiekapitalet eller till reservfonden.

Om man utgår från att en aktieägare normalt får 6 % utdelning å inbetalt kapital, skulle enligt de sakkunniga förräntningen av aktieemissioner efter den sålunda föreslagna lindringen av dubbelbeskattningen kosta bolagen ungefär 8 % (4 % som är avdragsgilla vid beskattningen + 2 % som beskattades med 50 % dubbelbeskattning och därför affärsmässigt kostar 4 %).

Ej avdragsrätt för utdelningar till koncernbolag.

En förutsättning för att avdrag skall kunna medgivas för utdelning å nyemissioner bör enligt sakkunniga vara att den utdelningsberättigades skattskyldighet för inkomst i princip även omfattar denna utdelning. Är den utdelningsberättigade skattskyldig för ränta men ej för utdelning, skulle det eljest bli möjligt att genom en bokföringsmässig omflyttning mellan olika bolag av kapitalet inom en koncern utnyttja bestämmelserna enbart för att nå icke avsedda skattelättnader. Ett moderbolag, som har en fordran på ett dotterbolag, skulle t ex kunna utbyta denna fordran mot nyemitterade aktier i dotterbolaget. Dottebolaget skulle därefter få avdrag för utdelning å dessa aktier, under det att moderbolaget inte skulle vara skattskyldigt för utdelningen. Följden skulle bli att en del av koncernens vinst blev helt obeskattad. Avsikten med den ifrågasatta lagstiftningen bör i stället enligt promemorian vara att underlätta kapitalanskaffning från i första hand fysiska personer genom emittering av nya aktier. Därigenom skulle man även nå en större spridning av aktieägandet.

För att undvika att den föreslagna avdragsrätten begagnas för icke avsedda kapitalöverföringar av nyss angivet slag, har de sakkunniga intagit ståndpunkten att avdrag för aktieutdelning i princip inte skall medges i sådana fall, då det bolag som gör nyemissionen ingår i en koncern. Då det är svårt att precisera när ett koncernförhållande skall anses vara för handen, föreslås av praktiska skäl att avdragsrätten skall i sin helhet bortfalla, om aktier i bolaget representerande mer än 50 % av röstetalet i bolaget äges av andra aktiebolag eller ekonomiska föreningar, vilka inte är skattskyldiga för utdelning från bolaget, jämte till dessa bolag och föreningar hörande pensions- och andra personalstiftelser.

Avdragsrätt vägras även för det fall att aktierna till mer än 50 % äges av utländs-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

ka bolag eller utländska bolag tillsammans med svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar. Vid bedömningen av sådant koncernförhållande som här avses skall någon skillnad således inte göras mellan svenska och utländska bolag. Innehaves däremot aktierna i bolaget inte av andra bolag och föreningar jämte tillhörande stiftelser eller av utländska bolag i nu angiven omfattning, skall avdrag medgivas för hela utdelningen å det nyemitterade aktiekapitalet, dock att avdraget, på sätt förut angivits, begränsas till 4 % av sagda kapital.

Skattelättnaderna i fråga om utdelning på nyemisioner har föreslagits skall gälla endast för aktiebolag. De ekonomiska föreningarna vänder sig nämligen icke till den egentliga kapitalmarknaden vid anskaffning av eget kapital, varför det för dem inte föreligger samma behov av skattelättnader för kapitalanskaffning efter liknande grunder som föreslagits för aktiebolagen. Det kan därjämte framhållas, att utdelning på insatskapitalet praktiskt taget icke förekommer inom den jordbrukskooperativa föreningsrörelsen, varför skattelättnader för utdelning på ökat insatskapital enligt de sakkunnigas mening inte skulle ge den jordbrukskooperativa förenigsrörelsen några fördelar.

Bolagens skattskyldighet för utdelningar.

Delvis som en följd av den föreslagna rätten till avdrag för utdelningar å nyemitterade aktier men också som en följd av tendensen hos bolagen att placera likvida medel i börsnoterade aktier föreslås i de sakkunnigas promemoria vissa inskränkningar — utöver dem som redan nu gäller — i den skattefrihet som aktiebolag och ekonomiska föreningar åtnjuter för utdelningar från andra aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Grundtanken bakom systemet med dubbelbeskattnigen av bolagens inkomster är ju såsom förut nämnts att ett bolags vinstmedel i princip skall beskattas dels en gång hos bolaget och dels, i den mån vinsten blir föremål för utdelning, ytterligare en gång hos aktieägaren. Däremot har man velat om möjligt undvika uppkomsten av en tre- eller flerdubbel beskattning, d v s vad man kallar en kedjebeskattning. Med hänsyn härtill infördes genom 1928 års lagstiftning den nyssnämnda skattefriheten för utdelningar som uppburits av aktiebolag och ekonomiska föreningar. Denna skattefrihet inbjöd emellertid till missbruk. På grund därav tillkom de inskränkningar i skattefriheten som genomfördes 1951 beträffande de s k svarta familjebolagen.

Då de ytterligare inskränkningar i skattefriheten för de av bolagen uppburna utdelningarna som nu föreslås av de sakkunniga otvivelaktigt innebär en utvidgning av området för kedjebeskattningen, betonas i promemorian att motivet till kedjebeskattningens upphävande genom 1928 års lagstiftning i främsta rummet varit önskemålet att underlätta organitatoriska omläggningar av företagen och att man redan då varit medveten om risken för missbruk av skattefrihetsbestämmelserna. Införandet av skattefriheten i fråga skedde alltså inte förbehållslöst. De föreslagna ytterligare inskränkningarna kan därför enligt de sakkunniga sägas endast avse ett fullföljande av intentioner, som i viss mån redan kommit till uttryck i motiven till tidigare gällande lagstiftning. I överensstämmelse med dessa bakomliggande intentioner har det ansetts angeläget att vid förslagets utform-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

ning särskilt beakta organisationsintresset. Detta har också lett till att de sakkunniga i viss omfattning räknat med ett organisationsbegrepp som är mera vidsträckt än det som ligger bakom det i 1951 års lagstiftning använda organisationsaktiebegreppet. Detta innebar ju som bekant att man från de då genomförda inskränkningarna i skattefriheten för utdelningar till de s k svarta familjebolagen undantog utdelningar å aktier eller andelar, som innehaves som ett led i organisationen av bolagets eller föreningens verksamhet, till den del denna avser annat än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Med anknytning till organisationsintresset framhåller de sakkunniga, att avgörande för den skattefrihet man här vill reglera i och för sig bör vara arten och intensiteten i fråga om det organisatoriska sambandet mellan de olika företagen, mellan vilka utdelningen skall gå. Ju intimare detta samband är, desta starkare är skälen för att betrakta företagen som en organisk enhet och följaktligen också för att från beskattningen undantaga den utdelning som överföres från det ena företaget till det andra. Finnes det inget sådant samband alls, föreligger mindre anledning till skattefrihet för utdelningen hos det mottagande bolaget.

Rörelsedrivande företag.

Med den nu angivna utgångspunkten anser de sakkunniga det i princip böra accepteras att utdelning å aktier och andelar i helägda dotterföretag och i s k organisationsbolag, d v s bolag som ingår som ett led i organisationen av ett annat bolags verksamhet, är skattefri, oavsett när och hur aktierna eller andelarna förvärvats. Däremot kan det, anför de sakkunniga, ifrågasättas om skattefriheten för utdelningar är motiverad, då ett bolag eller förening placerar medel, som mer eller mindre tillfälligt frigjorts i verksamheten, i t ex börnoterade aktier. I dessa fall är utdelningen sett från det aktie- eller andelsägande företagets sida endast en ränta å placerade medel, som bör jämställas i beskattningshänseende med annan avkastning av kapital. Att den ränta å de placerade medlen, som aktieutdelningen utgör, inte varit avdragsgill hos utgivaren har inte någon annan betydelse för det mottagande företaget än att räntan därigenom möjligen blivit lägre. Men detta är ett förhållande som företaget, liksom andra kapitalplacerare, tar hänsyn till vid val av placeringsobjekt. Otvivelaktigt har — såsom i direktiven framhållits — frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar bidragit till att bolag och föreningar i relativt stor utsträckning placerat överskottsmedel i börsnoterade och därmed likställda aktier. De sålunda förvärvade aktierna betecknas av de sakkunniga såsom kapitalplaceringsaktier.

Aktier och andelar bör enligt promemorian inte anses anskaffade i kapitalplaceringssyfte, om det göres sannolikt att förvärvet betingats av den rörelse som ägareföretaget eller detta närstående företag bedriver. Skattefrihet för utdelning bör därför liksom nu gälla exempelvis om förvärvet skett för att trygga tillförsel av råvaror, såsom ett led i avsättningen av produkter eller för att samordna rörelser eller rörelsegrenar hos flera företag. Däremot bör enbart den omständigheten, att ett företag förvärvat aktier i ett annat företag för att få visst inflytande i dess förvaltning i och för sig

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

inte medföra, att förvärvet anses ha skett i samband med rörelsen.

I och för sig är det alltså enligt förslaget inte något absolut krav för skattefrihet för utdelningar att det företag, som äger aktierna, är ett i skattelagarnas mening rörelsedrivande företag. Skattefrihet skall föreligga då t ex en ekonomisk förening, vars huvudsakliga uppgift är föreningsverksamhet, innehar aktier, vilka förvärvats på grund av en rörelse, som ett närstående företag bedriver. Ett företag som t ex Sveriges lantbruksförbund skall alltså inte betraktas som ett förvaltningsföretag i detta sammanhang. Är ägareföretaget ett förvaltningsföretag gäller särskilda regler, för vilka redogörelse skall lämnas i det följande.

De sakkunniga framhåller, att alltför stränga krav inte bör uppställas på nyssnämnda sannolikhetsbevisning. Skattefrihet för utdelning bör således medgivas även i fall, då någon tvekan kan råda om huruvida förvärvet haft samband med ägareföretagets rörelse. Såsom exempel på sådana tveksamma fall kan nämnas förvärv av aktier i företag som driver allmännyttig verksamhet, exempelvis vissa kommunikationsföretag och företag som bildats för att anskaffa lokaler för fritidsverksamhet inom områden där ägareföretagets personal är bosatt. De sakkunniga anmärker att dylika företag i många fall ej lämnar någon utdelning.

Motsvarar ägareföretagets innehav av aktier eller andelar minst 25 % av röstetalet, föreslås särskild bestämmelse om att innehavet alltid skall anses förvärvat i annat syfte än kapitalplacering. Om det direkta innehavet är så stort behöver alltså ingen utredning om förvärvets samband med rörelsen förebringas till stöd för yrkande om skattefrihet. En sådan regel torde enligt de sakkunniga underlätta tillämpningen av lagstiftningen och minska risken för tvister i tveksamma fall.

Aktier och andelar i ekonomiska föreningar är att anse som förvärvade i kapitalplaceringssyfte, om det bärande motivet vid förvärvet kan antagas ha varit att placera likvida medel. I praktiken kommer den föreslagna begränsningen nästan uteslutande att avse utdelningar på innehav av börsnoterade aktier och andra på ett större antal ägare fördelade aktier.

Förvaltningsbolag.

Med förvaltningsbolag förstås här bolag och föreningar, vilkas verksamhet väsentligen består i förvaltning av fastigheter, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Även om ett företag vid sidan om förvaltningsverksamheten driver en förhållandevis mycket obetydlig rörelse anses företaget i detta sammanhang böra räknas som förvaltningsbolag.

Enligt de sakkunniga kan förvaltningsföretagens hela innehav av aktier och andelar i regel anses förvärvat i kapitalplaceringssyfte. Detta gäller dock inte sådana förvaltningsföretag, som äges av andra bolag och föreningar och vars uppgift är att inneha aktier eller andelar i företag, vilka — om aktierna eller andelarna innehafts direkt av ägarna av förvaltningsföretaget — skulle utgjort organisationsföretag till dessa. I sådana fall kan förvaltningsföretaget sägas inneha aktierna och andelarna i dotterföretagen som ett led i moderföretagets rörelse. Dylikt förvaltningsföretag bör därför i princip vara frikallat från skattskyldighet för utdelning från dotterföretagen liksom moderföretaget bör vara fritaget från skattskyldighet för utdelning från förvaltningsföretaget.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

Beträffande de övriga förvaltningsföretagen konstaterar de sakkunniga, att de har en speciell uppgift som riskfördelare åt sina delägare. Kapitalet placeras så att delägarna får större trygghet beträffande det i förvaltningsföretaget nedlagda kapitalet och en jämnare avkastning å detta. Om förvaltningsföretagen endast tjänstgör som förmedlare av den uppburna utdelningen till sina delägare, vilket är fallet om hela vinsten omedelbart utdelas vidare, bör de enligt de sakkunnigas mening alltfort vara frikallade från skattskyldighet för utdelning å innehavda aktier och andelar. Däremot föreligger inte samma skäl att medgiva skattefrihet för sådan utdelning, som användes för kapitaluppbyggnad inom företaget.

Beträffande förvaltningsföretagen föreslås således att frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar å aktier och andelar skall gälla endast i fråga om ett så stort belopp av mottagen utdelning, som svarar mot den för samma år beslutade och verkställda egna utdelningen. Däremot skall all fonderad utdelningsinkomst beskattas, oavsett om utdelningen härrör från aktier och andelar i dotterföretag eller i andra företag. Kedjebeskattning kan emellertid undvikas genom att vinsten utdelas vidare.

Enligt de sakkunnigas mening bör förvaltningsbolagen bl a av praktiska skäl i beskattningshänseende behandlas lika oberoende av vilken eller vilka som äger aktierna eller andelarna i förvaltningsbolaget. Om förvaltningsbolaget utgör organisationsbolag till andra bolag eller föreningar, kan delägarna, framhåller de sakkunniga, enligt förslaget till sig skattefritt överföra vinstmedlen från förvaltningsbolaget. Skulle dylikt förvaltningsbolag behöva göra t ex nedskrivningar av sitt innehav av organisationsaktier eller organisationsandelar kan detta, efter genomförandet av de föreslagna bestämmelserna, ske så att ägareföretagen först till sig skattefritt överför förvaltningsbolagets utdelningsinkomst (utdelningsinkomsten beskattas då ej heller hos förvaltningsbolaget) och därefter gör de kapitaltillskott till förvaltningsbolaget, som kan vara erforderliga för att möjliggöra den önskade nedskrivningen.

Om förvaltningsbolaget utöver aktier och andelar förvaltar andra tillgångar, t ex fastigheter, kan avkastningen av aktierna vara mer eller mindre obetydlig i förhållande till övrig inkomst. I sådana fall kommer enligt de sakkunniga bestämmelser av nu angiven innebörd i regel inte att få någon betydelse, enär den av företaget beslutade utdelningen — trots att en del av vinsten fonderas — ändock överstiger mottagen utdelning. De sakkunniga säger sig emellertid inte ha velat föreslå någon proportioneringsregel, då en sådan regel skulle medföra praktiska svårigheter vid tillämpningen.

Med hänsyn till de beträffande förvaltningsbolagen föreslagna bestämmelserna föreslås, att dessa bolag i fortsättningen får rätt till avdrag för samtliga gäldräntor och för kostnader för förvaltningen av värdepeppersinnehavet. Vad man kan kräva av förvaltningsföretagen, yttrar de sakkunniga, är att de vidareutdelar den vinst, som återstår sedan avdrag skett för räntor och andra vid taxeringen avdragsgilla omkostnader.

Investmentbolag.

Består förvaltningsbolagens inkomster helt av utdelningar å aktier och andelar och av annan kapitalavkastning, kan enligt vad de sakkunniga framhåller de beträf-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

fande förvaltningsbolagen föreslagna bestämmelserna möjligen få för hårda verkningar. Detta gäller främst de stora börsnoterade s k investmentbolagen, vilka i sin verksamhet ibland kan förväntas taga risker bl a i samband med finansiering av strukturrationaliseringar och rekonstruktioner. En viss fondering av vinst kan vara nödvändig för att täcka dessa risker. Därjämte är i dylika företag en måttlig fondering erforderlig för att möjliggöra jämna utdelningar.

Mot kravet på fondering av vinster för att täcka risker som är förenade med placeringarna kan enligt de sakkunniga å andra sidan invändas, att dessa risker bör kunna uppvägas av värdestegringsvinster, vilka icke beskattas. Dessa vinster uppgår i vissa fall till mycket betydande belopp.

De sakkunniga har med beaktande av olika omständigheter beträffande de förvaltningsbolag, som äges av ett stort antal fysiska personer och vilkas verksamhet uteslutande består i förvaltning av värdepapper, d v s investmentbolagen, ansett hänsyn skäligen böra tagas till att ett visst fonderingsbehov föreligger. I promemorian förordas därför, att utdelning som uppbäres av dylika investmentbolag skall beskattas endast till den del utdelningen överstiger 125 % av den av investmentbolaget för samma beskattningsår verkställda egna utdelningen. Om ett investmentbolag uppbär utdelningsinkomst med 1 milj. kr, måste bolaget — för att bli frikallat från skattskyldighet för hela utdelningsinkomsten — således i sin tur utdela minst 800.000 kr. Utdelar bolaget endast 600.000 kr blir bolaget skattskyldigt för uppburen utdelningsinkomst med $(1.000.000 - \frac{100}{125} \times 600.000 =)$ 250.000 kronor.

Blandade förvaltningsbolag och rörelsedrivande företag.

Av de sakkunniga framhålles, att vissa bolag, vilkas möjligheter att utvidga verksamheten inom den egna branschen på grund av marknadsförhållanden är begränsade eller obefintliga, förvärvat förhållandevis stora aktieposter i andra bolag. Sådana bolag kan sägas vara blandade förvaltningsbolag och rörelsedrivande företag. Om rörelsedelen är obetydlig, vilket kan vara fallet exempelvis om en tidigare driven rörelse i huvudsak nedlagts men en rörelsegren fortfarande drives av sociala skäl, får bolaget enligt promemorian behandlas såsom förvaltningsbolag och åtnjuter då skattefrihet för uppburen aktieutdelning som utdelas vidare. Är däremot rörelsedelen av större omfattning, måste företaget överföra rörelsen till ett dotterbolag för att komma i åtnjutande av den form av skattefrihet, som föreslagits för investment- och andra förvaltningsbolag.

Rörelsedrivande företags innehav av aktier eller andelar i vissa förvaltningsbolag.

Beträffande rörelsedrivande företags innehav av aktier och andelar *i förvaltningsbolag, som i sin tur äger aktier eller andelar,* bör enligt de sakkunniga i princip gälla, att aktier eller andelar i dylika förvaltningsbolag anses ha anskaffats i kapitalplaceringssyfte, d v s skattskyldighet bör föreligga för det rörelsedrivande företaget för utdelning från förvaltningsbolaget. Undantag skall dock, såsom förut nämnts, gälla för utdelning från sådana förvaltningsbolag, vars verksamhet uteslutande består i att inneha aktier eller andelar i företag, som utgör organisations-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

företag till det eller de rörelseföretag som är ägare av förvaltningsföretaget. Förvärvet av aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget har i dylika fall betingats av den rörelse som rörelseföretaget bedriver.

Om emellertid förvaltningsföretaget — förutom de aktier och andelar som utgör organisationsaktier eller organisationsandelar för ägaren eller ägarna av företaget — även äger aktier eller andelar av kapitalplaceringskaraktär, skall aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget vara att anse som av ägarna, d v s vederbörande rörelseföretag, förvärvade i kapitalplaceringssyfte. Dessa blir i sådant fall enligt förslaget skattskyldiga för hela utdelningen från förvaltningsföretaget. Om rörelseföretaget i samband med införandet av de föreslagna bestämmelserna önskar undvika beskattning av dylik utdelning måste därför en del av förvaltningsföretagets aktieinnehav därför överföras till moderbolaget så att förvaltningsbolagets aktieinnehav blir ensartat.

Svarta familjebolag.

De bestämmelser de sakkunniga nu förordat gäller icke de s k svarta familjebolagen, om de driver rörelse. Någon ändring av de för dem gällande bestämmelserna ifrågasättes ej. De rörelsedrivande svarta familjebolagen skall således enligt förslaget även i fortsättningen vara skattskyldiga för all utdelning utom den som uppbäres å organisationsaktier och organisationsandelar. Däremot har sådana familjebolag, som är förvaltningsbolag, ansetts böra omfattas av de föreslagna bestämmelserna för förvaltningsbolag. Skulle de föreslagna bestämmelserna gälla jämväl för rörelsedrivande familjebolag, innebär detta, framhåller de sakkunniga att man lämnat dessa möjligheter att genomföra skatteflyktsåtgärder i form av exempelvis s k lundintransaktioner, d v s att eliminera dubbelbeskattningen genom att försälja ett företag med balanserade vinstmedel till ett annat bolag eller förening för en köpeskilling inkluderande vinstmedlen och därefter överföra vinstmedlen skattefritt till sistnämnda företag. Specialreglerna för familjebolagen tillkom delvis för att förhindra dylika manipulationer.

Innehav av aktier och andelar i utländska bolag m m.

Då utdelning från utländska bolag enligt dubbelbeskattningsavtalen i vissa fall skall behandlas som om utdelningen uppburits från svenskt bolag, skulle den föreslagna lagstiftningen formellt kunna innebära en skärpning av beskattningen av utdelning från utländska bolag, nämligen om aktierna eller andelarna i det utländska bolaget anskaffats i kapitalplaceringssyfte. I praktiken lärer dock bolagens innehav av utländska aktier och andelar utgöras av organisationsaktier och organisationsandelar. Enligt de sakkunniga torde därför den föreslagna lagstiftningen inte få någon effekt i vad avser utdelningar från utlandet. Av betydelse är härvid att skattskyldighet inte föreligger om aktieinnehavet motsvarar 25 % av aktiekapitalet i det utdelande bolaget. Det bör även anmärkas att den ifrågavarande skattebefrielsen enligt dubbelbeskattningsavtalen närmast torde ha åsyftat utdelningar å organisationsaktier och organisationsandelar. Skulle emellertid den föreslagna lagstiftningen i något fall innebära en skärpning i fråga om beskattningen av utdelningar från utlandet torde man enligt de sakkunniga kunna utgå ifrån att det när-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49

mast får ankomma på den utländska stat med vilken avtalet ingåtts att taga initiativ till diskussioner i fråga om eventuell jämkning av avtalsbestämmelserna. Fråga kan därvid självfallet även uppkomma huruvida den föreslagna lagstiftningen angående rätt till avdrag för utdelning å nyemissioner bör inverka på avtalens bestämmelser i fråga om eftergift av svensk kupongskatt.

Icke heller i övrigt har de sakkunniga funnit anledning att föreslå ändringar som berör förordningarna om kupongskatt och om utskiftningsskatt.

Övergångsbestämmelserna.

De nya bestämmelserna föreslås skola tillämpas första gången vid 1962 års taxering. Rikskattenämnden skall dock enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna äga medgiva att ett företag får åtnjuta skattefrihet för utdelningar enligt nu gällande regler under ytterligare högst tre år. Med hänsyn härtill föreslås lagstiftningen skola träda i kraft omedelbart.

Dispens under begränsad tid från skattskyldighet för utdelning å aktier anses enligt promemorian böra medgivas, om skatteökningen för det aktieägande företaget på grund av inskränkningen i skattefriheten för aktieutdelningar blir så stor, att den i väsentlig mån kan påverka dess utdelningspolitik. Ägarebolaget bör då få viss skattefrihet under en övergångstid för att kunna anpassa sin ekonomiska verksamhet efter de ändrade förutsättningarna. Såsom villkor för sådan dispens bör enligt de sakkunniga uppställas kravet, att under beskattningsåret 1958 uppburen sådan aktieutdelning, för vilken ägaren enligt de nya bestämmelserna blir skattskyldig, uppgått till minst 20 % av ägareföretagets utdelning för samma beskattningsår. Skulle både ägarebolaget och dess dotterbolag äga kapitalplaceringsaktier, bör jämförelse göras mellan av ägarebolaget lämnad utdelning och av koncernen uppburen utdelning, i förekommande fall minskad med på minoritetsaktieägare i dotterbolagen belöpande del av uppburen utdelning.

Om uppburen utdelning uppgått till minst 20 % av lämnad utdelning, bör ägarebolaget medgivas skattefrihet för uppburen utdelning vid taxeringarna åren 1962—1964 i enlighet med äldre bestämmelser, dock årligen med högst det vid 1959 års taxering skattefria utdelningsbeloppet.

Dispens synes enligt de sakkunniga även böra medgivas om ett aktiebolag på grund av tidsbrist eller av annan anledning icke omplacerat aktier inom koncern, överfört rörelse till dotterbolag eller vidtagit andra liknande transaktioner av i huvudsak formell natur, som helt eller delvis skulle ha medfört skattefrihet vid 1962 års taxering, därest transaktionerna genomförts på tidigare stadium. Som regel torde, framhåller de sakkunniga dispens som grundar sig på nu angivna skäl behöva ifrågakomma allenast vid 1962 års taxering.

Enligt de sakkunnigas beräkningar kommer den totala effekten av de föreslagna bestämmelserna inte att innebära någon skatteskärpning. Däremot medför reglerna en viss omfördelning bolagen emellan av den sammanlagda bolagsskatten på det sätt att de bolag som skaffat kapitalplaceringsaktier, d v s de likvida bolagen, får en något högre skatt och de bolag, som är i behov av nytt kapital och därför gör nyemissioner, en något lägre skatt än om förslagen inte genomföres.

Förslaget har skickats ut på remiss. Det återstår att avvakta fortsättningen.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:49